

in katere prouzročujejo „cik“; dokler je pa le sled žveplene sokislne nad vinom, ne morejo se nikakor delati.

S kajenjem ali žveplanjem „vrhu vina“ zavarujemo torej lahko zdravo vino proti veliki vinski bolezni, proti „ciku“, kar je gotovo velike kletarske vrednosti, in kar naj si torej posebno naši krčmarji dobro zapomnijo in potem tudi ravnajo. Za kajenje vrhu vina potrebujemo žvepla, potem pa tudi še neke posebne priprave. Žveplo je najboljšo čisto rumeno, na ozke in kratke platnene koščke nalito, kakeršno se v kupčiji nahaja. S cvetlicami potrošeno žveplo, kakeršno se tudi v kupčiji dobiva, ni za rabo; tako žveplo je gola sleparija, ker več stane od navadnega, pa nič več ne koristi, ampak je še slabše od navadnega, kajti še tako lepo dišeča cvetlica, kadar se žge, ne diši, ampak smrdi. Čemu torej v sod spravljati smrad! — Posebna priprava za to žveplanje je lahko kak daljši, debelejši pocinjen drat; en konec njegov se pretakne skozi primerno dolgo in debelo veho, na drugem se pa napravi majhna kljukica, ter kake dobre štiri prste pod njo obesi majhna kositarska skledica, katera ne sme širša biti nego je najožja vehna luknja sodov ali polovnjakov.

Rabi se ta priprava tako le: Najprej se s kako palico pomeri, kako visoko še stoji vino v posodi; nato se toliko pocinjenega drata na eni ali drugi strani vehe ven potegne, da obvisi nanj obešena skledica, ako se drat skozi vehno luknjo vtakne v posodo, za nekoliko prstov vrhu vina, in da zapre lesena voha, skozi katero je drat pretaknjen, posodi ravno vehno luknjo. Nato se natakne drata na kljukico proti posodi primerno zadosti velik košček žvepla, kateri se tako uravna, da se more vse raztopljeno kapljajoče žveplo v skledici nabirati; nato se na spodnjem konci zažge. Tako obešeno in zažgano žveplo se vtakne skozi vehno luknjo v posodo, in ta se z veho, koja je na dratu, naglo zamaši. Cela priprava se pusti toliko časa v posodi, da žveplo ugasne; nato se šele ven potegne, ter vehna luknja s svojo pravo veho hitro zamaši. Razen te priprave rabi za kajenje vrhu vina tudi tako imenovana žveplalna svetilnica, katere pa ne bomo danes popisovali, ampak prilično, kedar jo tudi s podobo priobčimo.

Naj se že s to ali to pripravo vino po vrhu žvepla, glavna reč je in ostane, da ne kane nič žvepla v vino, in pa, da se žveplanje vsakih osem dni gotovo ponavlja. Redno tako žveplana vina ostanejo do zadnjega konca nepokvarjena, in vino se ne navzame prav nič neprijetnega duha po žveplu.

Razen navedenih dveh slučajev ni pri zdravih vinih žveplanje ali kajenje nikdar potrebno, še manj pa koristno. Prav velike kletarske koristi nam je pa še žveplo za spravo prazne vinske posode, sodov, polovnjakov itd. Skoro neverjetno, pa vendar resnično je, da prav mnogi, posebno južnoslovenski vinščaki, krčmarji, itd. sodov niti pravilno spravljati ne znajo.

Koliko je takih, kateri, kadar prodade vino, sod izplaknejo samo s par bokali motnega vina; — to vino puste potem, kakor pravijo, za „živež“ v sodu, kojega

pri vehi in pipi zamaše, češ, a zdaj si pa preskrbljen do druge trgatve! Koliko je zopet takih, kateri izpraznjen sod le površno izperejo, potem mu pa vratca in veho odpro, da se revež posuši! Ti in oni ravnajo zelo napačno, kajti velika večina takih sodov splesni čez in čez, tako da se razumnemu človeku, kateri vanje posveti, pogleda in povonja, milo stori, ako pomisli, kako se bodo dobri, morda izvrstni mošti bodoče letine na najnaravnejši način v njih pokvarili. Kakšno bode vino v smrdečem sodu postalo? gotovo ne drugačno, nego smrdljivo „bumfasto“. In vendar je tako lahko in preprosto prazne sode pravilno spravljati, da preprosteje skoro biti ne more, in le največi zanikrnež je, kdor to zane-marja. Naj tukaj ob kratkem razložimo, kako treba ravnati.

Prazni sod se prav dobro izpere tako, kakor bi se moral, ako bi hoteli vino vanj presneti. Na to se pusti en dan pri miru, da se vsa voda nabere ob vampu; potem se izpravi voda z gobo do čistega iz soda.

V tako očiščenem sodu se zažge košček žvepla, kar se lahko na več načinov stori. Ali se voha zabije, in skozi vratca kos korčevine ali pa kaka skrilica položi sredi soda, ter na nji zažge žveplo, in na to naglo vratca zapró; ali se pa vratca zapro ter goreče žveplo s primerno pripravo vtakne skozi veho v sod, v njem oliko časa pusti, da ugasne, potem se pa šele voha prav dobro zabije. Ako kajenje vsak mesec enkrat ponavljamo ali pa vsaj vsak drugi mesec enkrat, to je gotovo, da se nam sodi ne bodo čisto nič pokvarili, in naj ostanejo tudi deset let prazni.

R. Dolenc.

Ozdravljanje živine od lišajev.

V predzadnji številki „Novic“ sem bral vprašanje J. L. v Šm., kako se prežene lišaj?

Tudi jaz sem imel pred dvema letoma vola, ki je imel skoro tri mesece zelo hud lišaj. Odpravljaj sem ga na vse načine in tudi živinskega zdravnika sem na pomoč poklical, pa vse ni nič pomagalo. Nazadnje mi nekdo pove, da je najboljši lek od lišaja jesenova mast. Poskusil sem, in v osmih dneh je bil vol popolnoma zdrav.

Ker pa ne zna vsak jesenove masti napravljati, naznanjam Vam tudi tudi to, da priobčite, ako se Vam, častiti gospod urednik, umestno vidi tudi v „Novicah“.

Najprvo se mora jesen (najboljši za to je črni ali vodni jesen) razcepiti na trske, ki naj se na peči popolnoma posuše. Potem, ko je to pripravljeno, naj se vzame dober lonec ter popolnoma v zemljo zakoplje. Ko je to storjeno, naj se vzame drug lonec, katerega treba na dva dvakrat ali trikrat preluknjati; potem se denejo popolnoma posušene trske vanj, ter se postavi vrh prvega lonca. Presledek pa, kateri bi med prvim in drugim loncem utegnil biti, naj se pa z ilovico tako zamaže, da ne prihaja nič zraka zraven. Lonec, kjer so trske, treba pa z kako rušo tako tesno pokriti, da tudi zrak zraven ne prihaja, ker sicer se trske vnamejo. Ko je to stor-

jeno, naj se okoli lonca počasi kaki dve uri kuri, tako da trske postanejo oglje, v spodnji lonec pa se nateče mast, s katero naj se lišaj kake tri ali štirikrat namaže, in odpravljen bo.

Ta mast je tudi najboljša za odpravo uši pri živini.

V Ribnici, 6 aprila 1888.

Jos. Klun.

Kupčija s travnimi semeni.

Kupčija s travnimi semeni je najbolj goljufiva. Semenski trgovci nas opebarijo še najlaže, kadar naročujemo travna semena. Dostikrat nam pošljejo seme, katerega niti naročili nismo! Dogaja se pa sicer kaj rado, da kupljeno seme ni čisto niti kalivo. Ker je torej kupčija s travnimi semeni le malo zanesljiva, treba pri naročanju še posebno previdnemu biti kmetovalcu! Kdor hoče naročiti travna semena pri semenskem trgovcu, temu je pred vsem priporočati:

1.) Da kupi seme posameznih trav vsako posebej t. j. vsako za se. Mešana trava naj se nikar ne kupuje! Travne mešanice, katere pripravljajo semenski trgovci kakor po receptu enako za posamezne vrste zemlje, prodajajo najrajši. Z njimi namreč najlaže opebarijo kmetovalce. V takih zmesih travnega semena je navadno dosti ničvrednega in škodljivega blaga, dosti praznih plev in smeti ter različnega travnega plevela. Zaradi tega naj se nikar ne naroča „travna mešanica“, temuč naj se vedno le kupujejo posamezne vrste trav vsaka posebej. Kmetovalec se potem laže prepriča o čistosti in kalivosti kupljenih trav kakor tudi o tem, ali so prave ali ne. Pred setvijo pa bo gotovo tudi pogodil kmetovalec, kako je pomešati razne trave skupaj.

2.) Naj kupi travna semena le tedaj, če garantuje trgovec, da je seme pravo, čisto in kalivo.

Travno seme, katero je preiskala in za dobro izpoznala semenska pregledovalna postaja c. kr. kmetijske družbe na Dunaji*), ima gotovo pravo vrednost. Zato pa ravna kmetovalec najvarneje, ako zahteva seme, katero je po omenjeni postaji pregledano in v zapečatenih (plombiranih) vrečah poslano. Le žal, da je to le takrat možno, kedar se ob enem naročajo večje množine semena posameznih trav. Za manjšega kmetovalca je naročanje po pregledovalni postaji na Dunaji predrago in se sploh ne izplača.

Travna semena naj le tist kupuje, kateremu so dobro znana ali pa priporočena po zvedenci. Mali kmetovalci ravnaajo najbolje, ako nabirajo travno seme doma po mejah, ob potih in po travnikih. Tako si lahko v svojem kraju pripravijo seme najboljših trav, katero je zanesljivo in ceno.

*) Samenkulturstation der k. k. Landwirthschaftsgesellschaft in Wien.

Gospodarske novice.

Za tretjega učitelja na deželni kmetijski šoli v Grmu imenoval je deželni odbor gospoda Jarneja Černeta učitelja na Vrhniki. Gospod Černe bode nastopil službo, kakor hitro potrdi to imenovanje c. kr. kmetijsko ministerstvo.

Plemenske bike, nakupljene iz državne podpore, prodajala bode kmetijska družba majnika meseca v Ribnici. Dan prodaje bo pozneje določen.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe koroške je bil 14. marcija v Celovci. Navzočnih je bilo 127 udov. Občni zbor je potrdil račune in proračune družbene, obravnaval o živinski soli ter ogrski konkurenciji z žitom ter izvolil nov odbor. Za predsednika je bil izvoljen g. dr. pl. Edlmann, ki predseduje uže 23 let. Za odbornike pa so bili izvoljeni gg. Walter, Zunzer, Schroll, Elbl, Funder, pl. Metnitz, Holzer, Puntschart, Oertl, Haberl in Hoch.

Goriško c. kr. kmetijsko društvo je imelo 5. t. m. tudi svoj občni zbor. „Gospodarski list“, uradno glasilo tega društva, poroča o tem občnem zboru to le: Občni zbor c. kr. kmet. društva goriškega dne 5. aprila je bil maloštevilno obiskan; zbralo se je v društvenih prostorih samo 22 društvenikov, dva nad obligatnim številom. Predsedoval je prevzvišeni g. grof Coronini, vlado je zastopal c. kr. minist. tajnik grof Strassoldo. Zbor je brez ugovora na znanje vzel, oziroma potrdil poročilo o društvenem delovanju leta 1887., društveni račun za l. 1887. in proračun za letošnje leto, stanje društvenega premoženja konec l. 1887. in račun o porabi državnih podpor, dovoljenih za l. 1887. Za podpredsednika je bil per acclamationem potrjen g. I. Bolle, vodja tukajšnjega c. kr. poskušališča za svilarstvo in vinarstvo. — Grof Mantica je izrazil svoje obžalovanje, da se na državni avstrijsko-italijanski meji še vedno najnadležnejše zapreke delajo prevažanju gnoja od ene strani na drugo, in je priporočal, naj bi se društvo v korist mejnih kmetovalcev potrudilo, da doseže potrebne olajšave. — Predsednik je omenil, da se je to uže storilo. S tem je bil dovršen dnevni red.

Da je občni zbor goriškega kmetijskega društva tako žalosten, kakor tudi vse njegovo delovanje, prihaja od tod, ker ima taka pravila, da kmet niti ne more biti družabnik. Kako naj plača navadni kmet vsako leto štiri gold. letnine, zlasti, ako ne ve čemu? Naj društvo zniža letnino vsaj na dva gld., in kmalu bo več udov. Tega pa gotovo ne bodo storili Lah, zato naj se pa Slovenci odločno potegnejo, da dobijo deželen kulturn svet, v katerem bi imeli gotovo večino.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

77.

Na gorskej planoti Peruvanskej.

(Konec.)

Po večerji sem se ves truden vlegel na trdo ležišče, ali zaspati nisem mogel dolgo ne, ker so ponočne tice